

هابیت شروع یک رؤیا

بیگ بنگ سرزمین میانه

فاطمه خانعلی زاده

خبرنگار

شاید بیشتر افراد «تالکین» را با سه گانه ارباب حلقه‌ها بشناسند اما واقعیت این است که شروع دنیای شگفت‌انگیز تالکین با تمام هابیت‌ها و جادوگران و موجودات افسانه‌ای دیگرش از جایی خیلی قبل‌تر کلید خورده بود، کتابی به نام هابیت. احتمالاً وقتی تالکین در سال ۱۹۳۷، ایده نوشتن کتابی در حوزه کودک و نوجوان با دنیای خیالی به سرش زد فکرش را هم نمی‌کرد که با چنین استقبالی روبه‌رو شود و بعد از کسب جوایز گوناگون در همان سال‌ها، هنوز هم بعد از هشتاد و پنج سال، نه تنها بین کودکان بلکه بین بزرگسالان هم این چنین جذابیت داشته باشد. هابیت را می‌توان بیگ بنگ جهان افسانه‌ای تالکین دانست. جهانی سراسر تخیل که اتفاقاتش در سرزمینی به نام «سرزمین میانه» رخ می‌دهد. نام کتاب برگرفته از هابیت‌ها، گونه‌ای خیالی و خلق شده از ذهن تالکین و شبیه به انسان است که البته تفاوت‌هایی هم با انسان‌ها دارند. از جمله این تفاوت‌ها می‌توان به چشه کوچکتر نسبت به انسان و پایایی بزرگ و قابلیت نامرئی شدن اشاره کرد. داستان حدود ۵۰ سال قبل از اتفاقات سه‌گانه ارباب حلقه‌ها شروع می‌شود. «بیلیو بگینز» نام شخصیت اصلی کتاب هابیت است. او در سرزمین میانه در خانه هابیتی خود در حال گذران عمر است که با پیدا شدن سر و کله جادوگری به نام «گندالف» و «جنددورف» آرامش زندگی‌اش به هم می‌خورد و با آنها راهی سفری دور و دراز و پرماجرایی می‌شود تا به جنگ اژدهایی عظیم و خشمگین به نام اسماک برود. هذیشان هم باز پس‌گیری گنجی است که سال‌ها پیش اسماک از آنها برده است. بیلبودر پس دشواری‌های این سفر، از لحاظ شخصیتی دستخوش تغییرات زیادی می‌شود. علاقه تالکین به فلسفه و تأثیر جنگ جهانی دوم بر تفکر او را می‌توان در جای‌جای داستان، خصوصاً تحول شخصیت اصلی کتاب دید.

از آنجایی که هابیت برای کودکان و نوجوانان نوشته شده است سبک نوشتاری تالکین در این کتاب کمی متفاوت‌تر از سبک نوشتاری دیگر کتاب‌هایش است. خشونت و جاذبه‌های حماسی کتاب کمتر از سه‌گانه ارباب حلقه‌هاست اما شیوه روایی داستان نسبت به کتاب سیلماریلیون یک سر و گردن بالاتر است. یک مجموعه فیلم سه قسمتی هم از این کتاب توسط «پیتر جکسون» ساخته شده است که با توجه به حجم کم کتاب در مقایسه با سه‌گانه ارباب حلقه‌ها و اصرار کارگردان به سه قسمتی ساختن فیلم، به ناچار خرده‌پیرنگ‌هایی در فیلم اضافه شده است که با در کتاب موجود نیست یا در حد یک جمله به آنها پرداخته شده است، اما در مجموع دیدن این سه‌گانه خالی از لطف نیست.

تالکین تمام موجودات اساطیری را متناسب با فضای سرزمین میانه بازتعریف کرد، الف پیش از تالکین بسیار متفاوت است با الفی که تالکین تصویر می‌کند، دورف‌ها، هابیت‌ها و گابلین‌ها هم به همین ترتیب

آخرین جشن تولد بیلبو اولین کتاب سه‌گانه

چطور بالاخره با کتاب ارباب حلقه‌ها آشتی کردم

مریم رحیمی یور

خبرنگار

به‌عنوان معلم ادبیات انتهای کلاس نشسته‌ام و دفترهای نگارش بچه‌ها را می‌خوانم. خانی که برای هفته کتاب و کتابخوانی آمده‌اند هم با بچه‌ها از اهمیت مطالعه (و حتی یک جاهایی اهمیت نداشتن مطالعه) صحبت می‌کنند. یک جایی از صحبت‌هایشان یکی از بچه‌های کتابخوان کلاس گیر می‌دهد که می‌خواهد «ارباب حلقه‌ها» را بخواند. من از آن انتهای کلاس مدام پیس‌پیس می‌کنم که توجهش جلب شود و بگویم: «فعلاً هری پاتر رو بخون» اما صدایم را نمی‌شنود. بچه‌های کلاس اغلب از سن خیلی کم فیلم‌های هری پاتر را دیده‌اند اما کتابش را هیچ‌وقت نخوانده‌اند و این اعصاب من را خرد می‌کند. خانی که مقابل تخته ایستاده می‌گوید: «اگر ارباب حلقه‌ها را بخونین متوجه می‌شینین رویتنگ همه هری پاتر رو از این داستان تقلید کرده است.» روح پاتر هر دم شعله‌ور می‌شود، ولی چون من هم مثل بچه‌های کلاس فقط فیلم ارباب حلقه‌ها را دیده‌ام و هنوز کتابش را کامل نخوانده‌ام، حرفی نمی‌زنم.

توی ماشین موقع رانندگی نسخه صوتی جلد اول ارباب حلقه‌ها را گوش می‌دهم. مواجهه من با این کتاب به خیلی وقت پیش از این برمی‌گردد؛ زمانی که برادر بزرگ‌ترم مدت طولانی اصرار می‌کرد برای تولدش کتاب ارباب حلقه‌ها را بخرم و من با روی هم گذاشتن قران قران پول توجیبی‌هایم بالاخره آن کتاب سنگین و گران را خریدم اما نه من خواندمش و نه او. هر بار که بازش کردم و یکی دو صفحه اول را ورق زدم، گیج شدم. روزی که نسخه صوتی را می‌خرم، تصمیم می‌گیرم این بار طلسم را بشکنم و تازه متوجه

کتاب دوم از سه‌گانه ارباب حلقه‌ها، داستان دوبرج

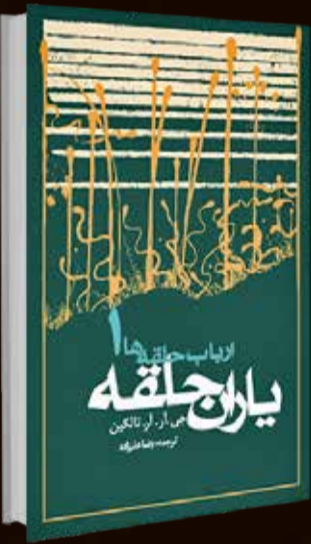
ادامه سفر باران حلقه و ماجراهای جادویی آنها

ریحانه میرحسینی

کارشناس ارشد ادبیات

داستان‌های خیالی و جادویی همیشه ما را به دنیای افسانه‌ای دیگری برده و باعث شدند ذهن خلاق‌تری داشته باشیم. یکی از این داستان‌ها که مشهورترین و تأثیرگذارترین کتاب ادبیات در قرن ۲۱ به‌شمار می‌آید، ارباب حلقه‌ها اثر تالکین است که تاکنون بارها به زبان‌های مختلف و بسیاری ترجمه شده است. نویسنده این کتاب در سال ۱۸۹۳ در آفریقای جنوبی به دنیا آمد و معروف‌ترین اثر او هابیت و ارباب حلقه‌ها است که در جهان شناخته شده هستند. سه‌گانه ارباب حلقه‌ها به دلیل اینکه نثر روان و زیبایی دارد و در کنار شخصیت‌پردازی‌های عالی و منحصر به فردی که ارائه می‌دهد، کتابی است برای تمامی گروه‌های سنی و طرفداران ادبیات کلاسیک که خواندن آن بسیار خواننده را مجذوب می‌کند. ارباب حلقه‌ها اثری مشهور در ادبیات فانتزی جهان محسوب شده و ادامه هابیت است که در این داستان ناپدید شدن حلقه قدرت سرنوشت جهان، الف‌ها و دورف‌ها را رقم می‌زند و در صورتی که تاریکی بتواند حلقه را برای خود کند سرزمین میانه برای همیشه تحت سلطه نیروهای شرور و اهریمنی قرار می‌گیرد. در جلد دوم کتاب که دوبرج نام دارد شما بقیه سفر یاران حلقه را می‌خوانید که ادامه جلد اول است و بعد از فروپاشی یاران حلقه را روایت می‌کند. رمان ارباب حلقه‌ها به سبک خیال‌پردازی حماسی است و جلد دوم آن هم‌زمان با جنگ جهانی دوم نوشته شد و طولی نکشید که یکی از موفق‌ترین

می‌شوم فصل‌های اول بیشتر شبیه مقدمه و بسیار کسالت‌بار است ولی وقتی داستان وارد زندگی بیلبو می‌شود تازه توجهم جلب می‌شود و با دقت گوش می‌کنم. خوبی کتاب صوتی این است که ترکیب صداهای مختلف و موسیقی، تصویرهای پررنگ‌تری در ذهن باقی می‌گذارد. به همین خاطر صحنه آخرین جشن تولد و مراسم خدا حافظی بیلبو را خیلی روشن در ذهنم تصور می‌کنم. موسیقی جشن تولد و همه‌همه جمعیت زیر صدای گوینده داستان باعث می‌شود فضا را بهتر درک کنم و تغییر صدای بیلبو، فرود و دوستانش به هر کدام از آنها شخصیت بیشتری می‌بخشد. بعضی روزها دلم می‌خواهد ترافیک سنگین‌تر و راه‌ها طولانی‌تر شوند و بیشتر ارباب حلقه‌ها گوش کنم. هر چه می‌گذرد داستان نفسگیرتر می‌شود و کتاب صوتی، سرعت مطلوب من را ندارد. احتمالاً برای خواندن جلد‌های بعدی مثل یک کتابخوان واقعی، نسخه صوتی را هم و سراغ کلمات می‌روم تا با سرعتی بیشتر ماجرای فرود را دنبال کنم و در دسته آدم‌هایی نباشم که از کتاب‌های بزرگ فقط فیلم سینمایی‌اش را تماشا کرده‌اند.

رمان‌های تخیلی تاریخ شد که خواننده را به دنیای شگفت‌انگیز داستان‌ها و رؤیاهای می‌برد که بعضی‌ها با دیدن فیلم آن ارتباط بیشتری برقرار کرده‌اند و اعتقاد داشتند جذابیت آن بیشتر از کتاب بوده و بعضی‌ها هم این نظر را رد کرده و گفته‌اند کتاب از فیلم بسیار کامل‌تر بوده و در جاهایی که داستان کامل آشکار نشده است، کتاب آن را جامع و در نهایت مفهوم اصلی فیلم را رسانده است. باید سعی کنید بهترین ترجمه‌های ارباب حلقه‌ها را پیدا کرده و ببینید با کدام یک از آن‌ها ارتباط بیشتری برقرار می‌کنید و سپس شروع به خواندن کنید، زیرا ترجمه نقش مهمی در ادامه فرایند مطالعه دارد و یکی از خوب‌ترین ترجمه‌ها برای رضا علیزاده است که انتشارات روزنه آن را چاپ کرده، همچنین اگر زمان کافی برای خواندن ندارید می‌توانید نسخه صوتی ارباب حلقه‌ها را تهیه کرده و گوش بدهید و در جهان این داستان هیجان‌انگیز و جادویی غوطه‌ور شوید.

تالکین، خالق هابیت‌های دوست‌داشتنی

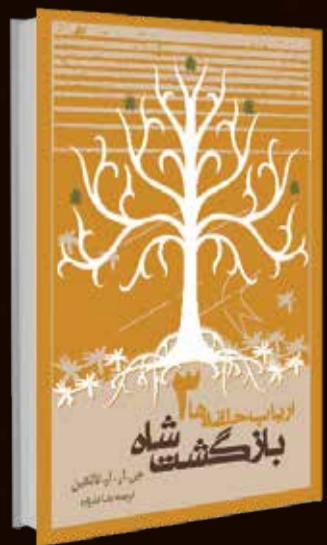
با داستان‌های فانتزی دمی از تکرار جهان واقعی دور شویم

الهام اشرفی

نویسنده

اسمت جی. آر. آر. تالکین باشد، به‌عنوان یک انگلیسی، کشوری مهم در هر دو جنگ جهانی، دو جنگ جهانی شگفت‌انگیز و تلخ دنیا را تجربه کرده باشی (۱۸۹۲-۱۹۷۳)، استاد زبان‌شناسی باشی، چند زبان نوین ساخته باشی و به‌شدت تحت تأثیر ادبیات آنکلوکاسون (ادبیات باستانی انگلیسی)، اساطیر آلمانی و فنلاندی و یونانی و نیز اساطیر کتاب مقدس باشی، ماحصل همه اینها می‌شود «پادشاه ادبیات فانتزی» بودن در جهان ادبیات. اگر بخشی از لذت و البته فایده خواندن آثار ادبی، رها شدن از روزمرگی‌ها و فرار از واقعیات زندگی و پناه بردن به شخصیت‌ها و سرزمین‌های خیالی باشد، ادبیات فانتزی بهترین انتخاب است. سرزمین ادبیات فانتزی سرشار است از جادو، نیروهای ماورایی، تقابل خیر و شر، دانش و قدرت‌های فرانسوسی و فراطبیعی، هیولاهای اژدهاها و... که اغلب ریشه در اساطیر هر سرزمین دارند. درون‌مایه‌هایی جذاب و تصویری که تم اصلی بسیاری از فیلم‌ها شدند و بعد از وازه‌ها، توسط تصاویر شگفت‌انگیز سینما خیال‌ها را تسخیر کردند. ادبیات فانتزی با قوانین دنیای واقعی میانه‌ای ندارد، بلکه این نویسنده است که در جهان داستانی‌اش قواعدی وضع می‌کند و بر پایه آن قوانین داستان از پی داستان می‌آفریند و تالکین بر اساس همین قوانین سال‌های سال است ذهن‌ها را تسخیر کرده است.

کتاب ارباب حلقه‌ها، سه‌گانه تالکین در سه جلد منتشر شده است؛ کتاب اول «یاران حلقه»، کتاب دوم «دوبرج» و کتاب سوم «بازگشت پادشاه» است. «بازگشت پادشاه» سومین و آخرین کتاب از سری ارباب حلقه‌هاست که توسط جان رونالد روئل تالکین نوشته شده است و به داستان جنگ حلقه و حوادث پس از آن می‌پردازد. داستان از قلمرو گوندور، پادشاه سرزمین میانه (سرزمینی خیالی که برخی از ماجراهای داستان‌های تالکین در آنجا اتفاق می‌افتد)، که به‌زودی مورد تهاجم سائورون قرار می‌گیرد، آغاز می‌شود. نیروهای پلید فرمانروای تاریکی قصد تصرف همه سرزمین میانه را دارند و در این حال فرود (هابیتی از دوران سوم، هابیت‌ها اولین بار در کتاب «هابیت» تالکین وارد شدند، موجوداتی تخیلی، کوتوله، با ظاهری عجیب ولی با اخلاقی مهربانند) وسام راه خود را با دشواری تمام به قلب مقرر قدرت او باز می‌کنند. حالا تنها راه شکست دشمن، نابودی حلقه نفرین‌شده قدرت در آتش کوه هلاکت است. اما راه بسیار طاقت‌فرساست و فرود توان خود را از دست داده و ضعیف شده است، از طرفی فرود هابیتی است که در طول مأموریتش هیچ‌کسی را نکشته است و نمی‌کشد. با این اوصاف آیا امکان غلبه بر این نومیدی و پیروزی او وجود دارد؟

یا نه! صف آراییی مخاطبان متعصب ادبیات فانتزی - در یک نمایی بزرگ‌تر ادبیات ژانری - و مخاطبان ادبیاتی که من ترجیح می‌دهم نامش را ادبیات جدی بگذارم، مسأله امروز و دیروز نیست؛ موج جدید این لشکرکشی پس از موفقیت غیرقابل تصور «هری پاتر»، آغاز شد و با موج جدید خوانش «نغمه آتش و یخ» پس از بخش سریال «بازی تاج و تخت» ادامه پیدا کرد. در این میان نغمه آتش و یخ علاوه بر حضور در جبهه کلی فانتزی‌ها، رقابتی درون‌محتوایی با دنیای داستانی خلق‌شده توسط تالکین هم دارد. مارتین حتی اگر دو هزار بار دیگر هم تکذیب بکند، اثرش بشدت در مضمون، محتوا، فرم و ساختار متأثر از آثار تالکین است.

و همین تالکین، تالکین عزیز که عمرش را پای توسعه دنیای سرزمین میانه گذاشت، تنها استثنای من است در تنفر از ادبیات فانتزی. من با آثار تالکین زندگی کردم، خندیدم و شاید باورتان نشود اشک هم ریختم. از تسلط او بر قلم لذت بردم، از داستان‌گویی‌اش به وجد آمدم و وقتی زبان‌های مختلفش را می‌خواندم بر نوعش دردم می‌فرستادم. در این شماره محکم بنشینید که قرار است برویم سراغ تالکین، کتاب‌هایش، دنیایی که خلق کرده و لذتی که به ما هدیه داده است! و در آخر لازم می‌دانم از دوستان خبرنگار، همکاران بخش هنری و همه رفقایی که ما را برای آماده‌سازی این شماره یاری کردند، تشکر کنم.

به چشم می‌خورد. در ترجمه این کتاب و دیگر آثار تالکین توجه به شیوه نگارش نویسنده، تلفظ‌ها و آوانگاری‌ها از اهمیت زیادی برخوردار است. برای مثال یکی از قوانین دستور زبانی که تالکین اختراع کرده، وجود حرف «r» به‌عنوان نشانه جمع است. مریم وانقی پناه در ترجمه خویش سعی کرده است شیوه نگارش تالکین را به فارسی برگرداند؛ برای مثال به جای «والار» از کلمه «والاها» استفاده کرده است، اما به نظر من اگر مترجم در تمام متن برگردان شده به این اصل وفادار می‌ماند، نمی‌شد به‌عنوان ایراد جدی از آن یاد کرد اما این مورد در بخش‌های مختلف ترجمه، متفاوت بود. رضا علیزاده در ترجمه‌اش بیشتر به نثر اصلی خود کتاب وفادار بوده و کلمات را همانند اصل خودشان برگردانده است. برای مثال ما کلمه «dwarf» را داریم. تالکین با جمع بستن این کلمه به صورت «dwarves» و نه «dawrves» نشان داده این کلمه مخصوص دنیای خودش است؛ بنابراین به عقیده من ترجمه آن به فارسی و به صورت «کوتوله» تصمیم مناسبی نبوده است. در قوانین تلفظی، au از لحاظ تلفظی به «sou» نزدیک‌تر است؛ بنابراین نوشتن تلفظ آن به شکل «سایرون» درست نیست و «سائورون» که رضا علیزاده نوشته درست‌تر است. از آنجایی که شیوه نوشتن تالکین متفاوت بوده است و قوانین تلفظی و نگارشی بیشتری نسبت به چیزهایی که گفتم وجود دارد و این مطلب کوتاه است، به همین نکات بسنده و مطلب را تمام می‌کنم.

کتاب دوبرج

ک متنفر از فانتزی

تالکین با ایران جمعه

قسمت پنجم